

INGELICHT

INFORMATIEMAGAZINE VOOR DE MID MEI 2002 NR 4

**KOUDE
OORLOG OP
ZIJN TOP**

pagina 4

SPANNEND JAAR VOOR MC

pagina 7

TRAINEES BIJ DE MID

pagina 8

**GOUT
GEËERD
MET ZAAL**

pagina 10

WERKEN ZONDER RISICO'S

pagina 11

**AFSCHEID
VAN MID
FLO'ERS**

pagina 12

**FOCUS OP: FIETSEN VOOR
WEESKINDEREN IN KIEV**

pagina 14

29 mei... MIVD!

Voor u ligt alweer de vierde INGELICHT van dit jaar. Dit is de laatste INGELICHT van de MID.

De volgende uitgave wordt helemaal gewijd aan de invoering van de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten en komt uit onder onze nieuwe naam, de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst, MIVD. Het zal voor iedereen wel even wennen zijn, maar op 29 mei aanstaande heten we echt MIVD. Deze dag laten we niet zomaar aan ons voorbij gaan. De nieuwe naam, werken binnen de kaders van de nieuwe wet, hieraan besteden we ruimschoots aandacht. Noteer de 30ste alvast in uw agenda. Want die dag besteden wij, alle medewerkers van de MIVD, aandacht besteden aan deze gebeurtenis. Wat we 30 mei precies gaan doen wordt nog nader bekend gemaakt. Op 29 mei wordt eveneens de nieuwe huisstijl Defensie bij de MIVD ingevoerd. In eerste instantie worden de formele correspondentiemiddelen zoals de brief, nota, memo en fax via donar beschikbaar gesteld. U wordt nog uitgebreid geïnformeerd over hoe u deze reeks correspondentiemiddelen kunt benaderen. Een handleiding komt zo spoedig mogelijk op het INTRANET MIVD en komt eveneens in *Word* te staan. Op het moment dat een nieuw middel beschikbaar is, wordt het oude sjabloon verwijderd van ons netwerk. Naast de formele correspondentiemiddelen zijn we momenteel hard aan het werk nieuwe modellen te ontwikkelen voor onze specifieke eigen schriftelijke middelen. Hierbij valt te denken aan het Weekintsum, Supintrep en Aanvragen tot Verwerving (ATV). Vanaf 29 mei wordt ons embleem, de sfinx, op externe formele correspondentiemiddelen niet meer gebruikt. De komende maand hoort u over dit project nog veel meer. Maar vooralsnog werken we toe naar 29 mei...!♦

Correspondenten en agenten gevraagd

Wie heeft er inspiratie om eens een leuk stukje of interessant achtergrondverhaal te schrijven voor ons blad? Ook als u collega's kent die een leuke hobby hebben en die daar best graag met de redactie over willen praten houden wij ons aanbevolen.

Wij zijn altijd op zoek naar enthousiaste correspondenten en tipgevers. U kunt ons bereiken op de zesde verdieping van gebouw 32, kamer 6.43. Telefoonnummer 070 - 441 90 40. Mailen (via DONAR) of faxen kan natuurlijk ook. Het faxnummer is 070 - 441 90 10 t.n.v. Bureau Communicatie.

April 2002 is de maand geworden van het **Srebrenica-rapport: het onderzoek door het NIOD naar de gebeurtenissen voor, tijdens en na de val van de gelijknamige safe area in juli 1995. Temidden van alle aandacht voor de vraag naar de verantwoordelijkheid van betrokken Nederlandse politici en militairen, is het voor ons, medewerkers van de MID, nuttig om een ander aspect van 'Srebrenica' onder de loep te nemen: de inlichtingenvoorziening.**

Bij het zevendelige rapport bevindt zich ook de deelstudie naar de rol van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten "*Intelligence* en de oorlog in Bosnie", geschreven door Cees Wiebes. Het is een lijvig maar zeer lezenswaardig boekwerk. Aan een boekbespreking zal ik me hier niet wagen, maar toch kan ik de verleiding niet weerstaan de centrale conclusie van de onderzoeker aan u voor te leggen: Srebrenica was een *intelligence failure*. Voor deze conclusie worden vier hoofdoorzaken aangevoerd. Ten eerste paste inlichtingenvoorziening niet in het concept van een vredesoperatie zoals de VN dat hanteerden. Ten tweede was de Nederlandse politieke en militaire leiding niet door-drongen van het belang van goede inlichtingenvoorziening en geneigd de afwijzende houding van de VN te volgen. Ten derde was de MID destijds klein en in een interne stammenstrijd verwickeld. Tenslotte deugde de **internationale samenwerking** tussen de bij Bosnië betrokken inlichtingendiensten niet. Het woord *failure* betekent mislukking of fout, en van fouten worden we verondersteld te leren. Voor de MID van vandaag is dan ook de kernvraag: *Zijn* die lessen ook geleerd? Hoe is de toestand nu? Gaat het nu beter met de inlichtingenvoorziening rond vredesoperaties? Is op elk van de vier genoemde tekortkomingen sprake van voortschrijdend inzicht en verbetering? Laat ik een beknopte poging tot beantwoording wagen. De houding van de VN ten opzichte van de inlichtingenvoorziening bij vredesoperaties is nog steeds ambivalent, zij het dat de strategische informatievoorzie-

INGELICHT wordt uitgeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingendienst (MID).

Dit informatiemagazine verschijnt maandelijks en is in principe bedoeld voor al het burger en militair personeel werkzaam bij de MID.

Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau Communicatie, van de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Eindredactie: M.A.M. Bemelmans-Oonincx

Redactie: J.N. de Smalen

Cartoon: Henk Slijkhuis

Fotografie: Media Centrum MID, Peter Wizeoreck,

Fabienne Bruys en Vereniging Janus

Vormgeving: Theo Olsthoorn en Kommer de Heer

Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek

Zoetermeer

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijningsdatum
8 mei	30 mei (Speciale Wiv-editie)
12 juni	4 juli
14 augustus	5 september
11 september	3 oktober

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Omslag: 'Internationale samenwerking'
Foto: Fabienne Bruys

ning inmiddels vorm heeft gekregen. Inlichtingenverzameling zoals een inlichtingendienst dat doet, vindt bij de VN echter niet plaats, ook niet bij vredesoperaties. Tegelijkertijd wordt geaccepteerd dat deelnemende landen dat voor hun nationale beoordeling van de situatie wel doen. De organisatie heeft vooral geleerd dat, zolang de conflictsituatie nog voortduurt, vrede afgedwongen moet worden, er voor de *coalition of the willing* die dat doet derhalve vanuit veiligheidsoptiek een premie op inlichtingenvoorziening staat en er voor de VN geen rol als vredeshandhaver is weggelegd.

De Nederlandse politieke en militaire leiding is zich inmiddels bewust van de noodzaak van adequate dreigingsappreciaties en risico-afwegingen voorafgaande aan een vredesoperatie en van het belang van een toereikende inlichtingenvoorziening daarbij. Dat die inlichtingenvoorziening ook tijdens de operatie moet worden voortgezet, zowel in en vanuit het operatiegebied, is inmiddels breed geaccepteerd. De op dit gebied genomen maatregelen tijdens achtereen-

volgens UNMEE, *Multi National Division South West* (MND SW), *Essential Harvest* en nu *International Security Assistance Force* (ISAF) hebben bewezen dat het nodig en nuttig is en dat het ook werkt.

De inmiddels afgeronde ingrijpende reorganisatie van de MID in het jaar 2000 heeft een einde gemaakt aan de interne verdeeldheid die het kenmerk was van het voormalige eilandenrijk. Er staat nu een integrale inlichtingen- en veiligheidsdienst, die in beginsel vraaggestuurd werkt, en waarin verwerving en verwerking van benodigde inlichtingen via teamwork op elkaar worden afgestemd. Transparante werkprocessen, adequate informatievoorziening en doelgerichtheid zijn trefwoorden. Met de jaarlijkse Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte Defensie (IVD) zijn de aandachtsgebieden en prioriteiten helder gemaakt. Er vallen nog heel wat puntjes op de 'i' te zetten, maar de richting is goed.

En tenslotte zit de samenwerking met de internationale zusterdiensten tijdens vredesoperaties nog steeds in de lift. Van verbetering van informatie-uitwissel-

ling, in onder andere *National Intelligence Cell* (NIC) village bij SFOR, zijn we gegaan naar co-locatie van inlichtingenactiviteiten bij UNMEE, en vandaar naar een geïntegreerde inlichtingeninspanning, zoals nu in ISAF. Ook in de sfeer van militaire veiligheid begint zich toenemende internationale samenwerking en taakverdeling bij vredesoperaties af te tekenen.

Kennelijk is het antwoord op mijn eerdere vraag: "Ja, er zijn lessen geleerd". Het belang van adequate inlichtingenvoorziening bij vredesoperaties is ook in Nederland onderkend en er zit vooruitgang in de mogelijkheden om aan dat belang die invulling te geven die het verdient. Dat is een constatering die op zich tot tevredenheid zou kunnen leiden. Maar zo gemakkelijk mogen we het ons niet maken. Er is zeker sprake van verbeterde randvoorwaarden. Maar de *werkelijk* te beantwoorden vraag is: "Does it make a difference?" Levert de dienst ook het beoogde resultaat en doet dat ertoe?

Ook op deze vraag kan het antwoord "ja" zijn. Er zijn resultaten geboekt die zullen beklijven. De MID is in staat om in de inlichtingenbehoeften van de Chef Defensie Staf (CDS) bij vredesoperaties te voorzien, zowel in Den Haag als in het operatiegebied. Onze bijdrage wordt toenemend gewaardeerd. De MID is goed ingebed in het operationele proces bij het Defensie Crisis Beheersingscentrum (DCBC), draagt bij aan de zogenaamde art.100 brieven en neemt deel aan overleg tussen onder andere Defensie en Buitenlandse Zaken. Dat wil niet zeggen dat we 'er zijn'. Op het gebied van organisatie, personeel en materieel is er nog het nodige te doen. Ook zullen er situaties blijven waarin de MID initieel vanuit een beperkte informatiepositie moet handelen. Blijvend 'een verschil maken' is de opdracht van de MID van nu. Een opdracht die u en ik iedere dag weer moeten zien waar te maken. Dat betekent onder alle omstandigheden doelgerichte inlichtingenverzameling, tijdigheid van onze meldingen en hoge kwaliteit van onze analyses en rapportages. Alleen zo kan de krijgsmacht werkelijk ondersteund worden bij de uitvoering van operationele taken. Dat is voorwaar geen geringe opgave. Zo bezien zijn we van Srebrenica nooit uitgeleerd. ♦

Joop van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

In de nummers 1 en 2 van INGELICHT van dit jaar, verschenen de eerste twee delen van de serie over de geschiedenis van *Aerial Imagery*. Deel één ging over de eerste ontwikkeling van *Aerial Imagery*, het 'pionierswerk' tijdens de Eerste Wereldoorlog en in het tweede deel kwamen twee onderwerpen uit de Tweede Wereldoorlog aan de orde. In dit vervolg aandacht voor twee incidenten tijdens de hoogtijdagen van de Koude Oorlog waarbij *Aerial Imagery* een belangrijke rol speelde.

Door Ron Berghuis

Hoogtijdagen van de Koude Oorlog

Links: SA-2 luchtdoelraketstelling bij Havana, te herkennen aan de karakteristieke lay-out van de site.

Rechts: Nikita Chroesjtsjov toont, in een rede voor de Opperste Sovjet, een foto die door de U-2B van Powers zou zijn gemaakt.

Links onder: Deze foto, genomen op 4 november 1962, toont militair Sovjet materiaal dat klaar staat voor verschepping terug naar de Sovjet-Unie.

Onder: een U-2B van de United States Air Force, deze is in tegenstelling tot de door de CIA gebruikte toestellen, wel voorzien van registraties.

GARY POWERS

Tussen 1956 en 1960 werden er door de Verenigde Staten (vs) meer dan twintig verkenningsvluchten op een hoogte van ongeveer 22 km boven de Sovjet-Unie gevlogen met een U-2B spionagevliegtuig. Deze door CIA piloten gevlogen vliegtuigen waren niet voorzien van enige

registratie. Vaak bleven zij onopgemerkt voor vijandelijke radar en waren moeilijk te onderscheppen door *surface-to-air missiles* (SAM). Op 1 mei 1960 ging het mis tijdens een missie met een U-2B van Adana (Turkije) naar Bodø (Noorwegen). Het vliegtuig werd in de buurt van Sverdlovsk boven de Oeral neergeschoten. De piloot, Gary Powers, wist zich met zijn schietstoel in veiligheid te brengen. Nikita Chroesjtsjov, de toenmalige leider van de Sovjet-Unie, verklaarde in een grote rede voor de Opperste Sovjet dat het vliegtuig was volgeladen met instrumenten voor het fotograferen van militaire installaties en het vastleggen van radarsignalen. De vs beweerde dat

25 OCTOBER 1962

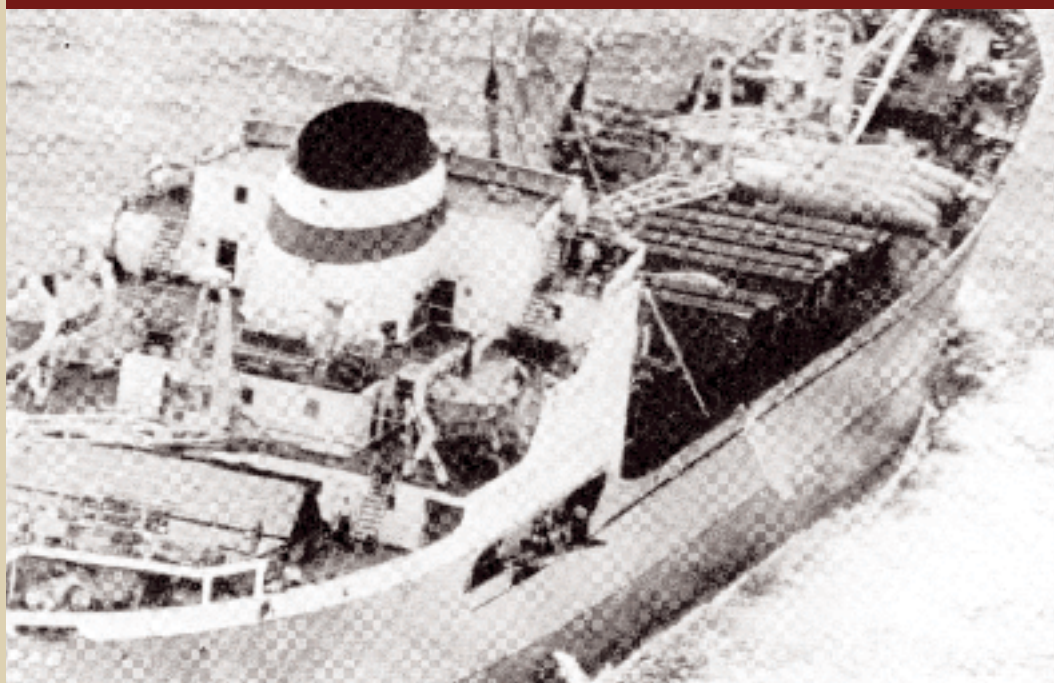
MRBM LAUNCH SITE 1 SAN CRISTOBAL, CUBA

22-40N 83-18W

Boven: missile launch site bij San Cristobal

Onder: het Russische schip 'Krasnograd' op weg naar Cuba. De vliegtuigen zijn duidelijk zichtbaar op het dek

het slechts om een onbewapend toestel ging voor het waarnemen van weersomstandigheden. Dit vooral leidde tot een ernstige diplomatieke rel tussen de vs en de Sovjet-Unie. Powers bekende zijn daad tijdens een proces en werd veroordeeld tot een gevangenisstraf. In februari 1962 werd hij geruild tegen Sovjet spion Rudolf Abel. Powers overleed in 1977 tengevolge van een helikopter *crash* in Los Angeles.

CUBA

De spanningen tussen de Verenigde Staten en Cuba liepen hoog op nadat Fidel Castro in 1959 de Cubaanse dictator Fulgencio Batista had verjaagd. Hierdoor versterkte de band tussen Cuba en de voormalige Sovjet-Unie. De relatie met de vs verslechterde in 1961 nog meer door een door de CIA gesteunde invasie door een groep van ongeveer 1200 Cubaanse ballingen in de Varkensbaai op Cuba. Het doel was om Castro ten val te brengen. Deze invasie mislukte omdat verdere steun van de vs uitbleef. De Sovjet-Unie zag Cuba als een ideale bondgenoot in de achtertuin van de vs en als springplank naar Mid-

Spannend en vernieuwend jaar voor MC

Het jaar 2002 staat in het teken van verkiezingen, gemeenteraadsverkiezingen, Tweede-Kamerverkiezingen en aan het einde van het jaar de Medezeggenschapverkiezingen bij de MID. De Nederlandse gevestigde politieke orde houdt de adem in na de sterke opkomst van Pim Fortuyn tijdens de gemeenteraadsverkiezingen eerder dit jaar, en wringt zich in allerlei bochten om het verlies aan zetels bij de komende Tweede-Kamerverkiezingen zo beperkt mogelijk te houden. Het ziet er naar uit dat het de spannendste verkiezingen in jaren zullen worden.

Door Gert Terlouw

De verkiezingen van de Medezeggenschap Commissie (MC) aan het einde van het jaar zullen niet zo spannend verlopen. En dat is jammer want de MC verdient meer belangstelling dan het de afgelopen jaren heeft gekregen. We zijn alleen niet in staat om een revolutie tot stand te brengen of, om in maritieme termen te blijven, het roer volledig om te gooien binnen de MID. Het is ook maar de vraag of dat onze doelstelling moet zijn. Medezeggenschap anno 2002 is precies wat het woord al zegt: een stem hebben in een veelvoud aan onderwerpen. We kunnen wel degelijk invloed uitoefenen en het is mijn persoonlijke ervaring dat de dienstleiding echt openstaat voor de argumenten van de MC. Sterker nog, over een flink aantal onderwerpen moet de dienstleiding met de MC overleg voeren en kunnen ze dus niet om de mening van het personeel heen. In het Besluit Medezeggenschap Defensie (BMD) staan de rechten en plichten van de MC verwoord. Mocht u die rechten en plichten eens na willen lezen dan kunt u terecht bij één van de MC leden, zij hebben een exemplaar van de BMD in hun bezit. De namen van de MC-leden kunt u in Outlook vinden onder _MC.

STEM IN HET OVERLEG

Op de meeste MID locaties is er ook een Buitengewone Gemeenschappelijke Medezeggenschap-commissie (BGMC) actief die uw belangen behartigt. Het BMD stelt dat een BGMC ingesteld wordt om overleg te voeren over aangelegenheden waarbij meerdere diensteenheden zijn betrokken. Kort gezegd komt het er op neer dat de MC namens het personeel met de dienstleiding overleg voert over aangelegenheden die alleen de MID aangaan, zoals het personeelsbeleid, de

dienstroosters, de reorganisaties en de uitbreiding van het personeelsbestand. Een BGMC overlegt met de verantwoordelijke commandant over zaken als huisvesting, toegang tot het kazerneterrein, sportfaciliteiten, het bedrijfsrestaurant. Dit zijn allemaal zaken waar verschillende diensteenheden op één terrein gebruik van maken. Iedere diensteenheid met een MC vaardigt één vertegenwoordiger af naar de BGMC. Het personeel kan via de MC over een scala van onderwerpen meepraten en -denken. Voor u als medewerker van de MID en gebruiker van de faciliteiten op de kazerne is het zaak om tekortkomingen of mistanden via uw MC aan de kaak te stellen. Beide commissies zijn er om u te vertegenwoordigen. Daarbij hebben we uw hulp nodig. Stel u daarom verkiesbaar op het moment dat wij kandidaten vragen voor de MC. We zoeken een brede vertegenwoordiging van de MID, mannen en vrouwen afkomstig uit alle afdelingen van onze organisatie. De verkiezingscommissie houdt u de komende tijd op de hoogte van de ontwikkelingen en zal u verder informeren over hoe u zich kandidaat kunt stellen. Wilt u meer weten of een vergadering bijwonen, dan kunt u altijd bij één van de MC leden terecht. Daarnaast kunt u op Intranet MID de vergaderverslagen lezen.

Tot slot wil ik van deze ruimte gebruik maken om het vertrek van één van de MC leden onder uw aandacht te brengen. Jacques Molier heeft om verschillende redenen een aantal weken terug besloten zijn MC lidmaatschap op te zeggen en te stoppen met het MC werk. Ik wil zijn vertrek niet ongemerkt voorbij laten gaan en wijd daarom deze summierere regels in INGELICHT aan Jacques in de wetenschap dat ze niet in verhouding staan met de hoeveelheid werk die hij voor u heeft verzet.♦

den- en Zuid-Amerika. Hierdoor werd Cuba door de Sovjet Unie voorzien van (in eerste instantie) defensieve wapens zoals SA-2 luchtdoelraketten. Maar halverwege 1962 werd duidelijk dat naast defensieve wapens ook offensieve wapens en personele ondersteuning door de Sovjet-Unie aan Cuba werden geleverd. Naast ballistische raketten met een bereik van 1000 tot 2000 kilometer, genoeg om de VS en grote delen van zowel het Noord- dan wel Zuid-Amerikaanse contingent te bereiken, werden er ook bommenwerpers gestationeerd op Cuba. De Russen ontkenden in eerste instantie de opbouw van offensieve wapens op het eiland maar luchtfoto's van de Amerikanen lieten duidelijk zien dat er wel degelijk wapens opgebouwd werden. President John F. Kennedy eiste van Chroesjtsjov dat hij onmiddellijk zou stoppen met de wapenopbouw en de al aanwezige raketinstallaties zou ontmantelen. Maar daarnaast gaf Kennedy ook opdracht tot een gedeeltelijke isolering van Cuba. Dit betekende dat de Amerikaanse marine een blokkade van scheepvaartverkeer instelde ten opzichte van Cuba. De Amerikanen namen het recht om alle verdachte schepen die materiaal vervoerden dat gebruikt kon worden voor de verdere opbouw van het offensieve wapenarsenaal, aan te houden op Cuba. Dit resulteerde eind oktober 1962 in een moment waarop de wereld dicht bij een Derde Wereldoorlog was. Het was zeker niet uitgesloten dat deze dan gevoerd zou worden met inzet van nucleaire wapens. Uiteindelijk koos Chroesjtsjov eieren voor zijn geld, want op 26 oktober 1962 beval hij de Sovjet schepen, die onderweg waren naar Cuba, de blokkadezone te mijden. Op 28 oktober stemde Chroesjtsjov in met de ontmanteling van de raketbases op Cuba, dit onder toezicht van de Verenigde Naties. Overigens werd op 25 oktober boven Cuba, net als in 1960 bij Sverdlovsk (Oeralgebergte), een U-2B neergehaald door een luchtdoelraket. De ontdekking van de opbouw van dit offensieve wapenarsenaal was een combinatie van de gezamenlijke inspanning van *Signal Intelligence* (deze archiefdocumenten werden door de VS pas in 1998 vrijgegeven), HUMINT en IMINT. *Aerial Imagery* diende hierbij vooral als visueel bewijsmateriaal.♦

TALENTEN IN ONTWIKKELING

Na het afronden van haar studie is Mirte de Vries tijdens haar oriëntatie op de arbeidsmarkt ook de diverse mogelijkheden binnen Defensie gaan bekijken. Door te solliciteren bij de Trainee Interservice Projectenpool (TRIP) kwam ze begin dit jaar terecht bij de MID. TRIP is opgezet om jonge HBO'ers en academici aan te trekken binnen Defensie en heeft de volgende doelstelling:

Het structureel en methodisch ontwikkelen van talentvolle medewerkers door middel van een intensieve methode van ontwikkeling, opleiding, inzet en begeleiding.

Maar voor wie is dit en hoe werkt het? Dat zijn de vragen waar Mirte de Vries antwoord op geeft.

WIE KOMEN IN AANMERKING?

Pas afgestudeerden, maar ook studenten in de laatste fase van hun studie komen voor het TRIP-traject in aanmerking. De studierichting is hierbij niet van groot belang. Aan de hand van een sollicitatiebrief en een curriculum vitae (cv) wordt de kandidaat door medewerkers van TRIP beoordeeld. Als er op basis van de bekwaamheden van de sollicitant voldoende aanknopingspunten zijn, dan volgt er een uitnodiging voor een sollicitatiegesprek. Op basis van het gesprek wordt bepaald of de kandidaat in aanmerking komt voor een assessment. Het doel van deze strenge selectie is dat de trainee zich bewust gaat worden van de verwachtingen met betrekking tot inzet, aanpassingsvermogen en vaardigheden. Daarnaast wil Defensie inzicht hebben in de mogelijkheden van de persoonlijke en vakmatige ontwikkeling van de trainee.

HOE WERKT HET SYSTEEM?

Enkele keren per jaar wordt er na de selectie een pool van twaalf of dertien personen samengesteld. De pools die tot op heden van start zijn gegaan hebben allemaal een gemeenschappelijk onderwerp gehad. Naast diverse financieel-economische pools is er ook een pool begonnen die zich richt op projectmanagement. De zogenaamde MIX-pool, die in februari dit jaar is gestart, heeft in tegenstelling tot de eerder gevormde pools geen gemeenschappelijk uitgangspunt. De trainees in deze pool kennen een zeer diverse achtergrond en

DE EERSTE TRAINEE BIJ DE MID VERTELT

Eén van de trainees in de genoemde mix-pool ben ik: Mirte de Vries.

Na het afronden van mijn studie aan de Amsterdamse Academie, Hoger Onderwijs voor de Financiële Sector, ben ik begonnen met de studie Fiscale Economie aan de Universiteit van Amsterdam. Ondanks dat de studie voorspoedig verliep, ben ik er medio 2001 mee gestopt. Uiteindelijk bleek de financiële sector niet de richting te zijn waarin ik verder wilde.

In de periode die volgde heb ik mij georiënteerd op de arbeidsmarkt, waarbij ik onder andere heb gekeken

naar de mogelijkheden bij Defensie. Al snel was ik heel enthousiast over TRIP en besloot ik te solliciteren. Na de selectie te hebben doorstaan, ben ik medio februari 2002 begonnen als trainee bij Defensie. Voor mijn eerste opdracht ben ik geplaatst bij de MID. Tijdens deze eerste traineeperiode werk ik twee opdrachten uit. Eén opdracht betreft het ontwikkelen en implementeren van een *dashboard*, ofwel stuurinformatiesysteem voor het Hoofd Bedrijfsvoering. Het is de bedoeling dat uit het *dashboard* de kwaliteit en kwantiteit van de diverse elementen, activiteiten, producten en diensten binnen de afdeling Bedrijfsvoering kunnen worden afgelezen. De andere opdracht heeft

hebben geen éénduidig uitstroomprofiel. Zij zullen in de meest uiteenlopende functiegebieden hun opdrachten uitwerken. Daarnaast spelen bij deze pool, evenals bij de overige pools, de groepsprocessen een belangrijke rol in het leren van en ervaringen delen met de andere trainees.

WAT IS HET TRAINEETRAJECT?

De trainees worden aangenomen voor een periode van twee jaar, waarna in principe een vaste functie binnen Defensie tot de mogelijkheden behoort. In de traineeperiode worden drie projecten van ieder acht maanden uitgevoerd. De projecten variëren zowel qua inhoud als qua werkomgeving. Roulatie vindt dwars door de Defensieorganisatie plaats. Alle vier de krijgsmacht delen en de Centrale Organisatie (CO) bieden de trainees de mogelijkheid om een project te komen uitvoeren. Zo kunnen de deelnemers de Defensieorganisatie in de volle breedte leren kennen. Een ander belangrijk onderdeel van het traineeprogramma is het grote aantal opleidingen dat aangeboden wordt. Deze opleidingen zijn enerzijds gericht op kennis, bijvoorbeeld presenteren, interviewen en projectmanagement, en anderzijds op de persoonlijke ontwikkeling van de trainee. Vanuit TRIP worden de trainees begeleid door een poolmanager. Deze begeleiding is zowel gericht op de ontwikkeling van kennis en (persoonlijke) vaardigheden van de trainee. De *coach on the job* (mentor) is tijdens de uitvoering van elk project het aanspreekpunt voor de trainee.

WAT BIJDT TRIP?

- Gevarieerde werkopdrachten en projecten in een wisselende werkomgeving
- Grondige cognitieve kennisontwikkeling op een vakgebied naar keuze
- Gedegen ontwikkeling van vaardigheden en competenties, collectief en individueel
- Mogelijkheid tot het volgen van opleidingen
- Professionele *coaching* vanuit TRIP
- Persoonlijke begeleiding door een eigen *coach on the job*
- Begeleiding bij vervolgstappen in de verdere carrière♦

betrokking op het implementeren van de auditfunctie in de planning- en controlecyclus van de mid binnen de afdeling Strategische Projecten. Omdat binnen TRIP werken en leren met elkaar gecombineerd worden, besteed ik gemiddeld één dag per week aan onder andere opleiding, training en voorlichting in het kader van TRIP. Mijn doelstelling voor dit eerste project is om met de uitvoering van mijn opdrachten een positieve bijdrage te leveren aan de werkzaamheden binnen de mid en om veel te leren over en van de MID. Deze eerste maanden hebben daar in ieder geval al een goede aanzet toe gegeven.♦

Duister Den Haag

Sicherheitsdienst naar Hoge Raad

We vervolgen onze 'spionagewandeling' door Den Haag van de Nieuwe Uitleg nummer 19 (waar we in de maart 2001 uitgave van INGELICHT zijn gebleven) naar Plein 1. Hier was de Duitse Sicherheitsdienst in 1942 gehuisvest. Op de Nieuwe Uitleg nummer 19 vond in 1939 de ondervraging plaats van Walter Schellenberg, Hoofd van de Abteilung VI, door het Hoofd van de Engelse Inlichtingendienst (SIS) Payne Best. Walter Schellenberg is vooral bekend geworden vanwege het Venlo-incident (zie INGELICHT maart 2001).

Door NISA Bewerking Jorette de Smalen

In het voormalige ministerie van Koloniën (nu onderdeel van het Tweede Kamercomplex) zetelde tijdens de Tweede Wereldoorlog - pal naast het toenmalige gebouw van de Hoge Raad - de top van de Duitse Sicherheitsdienst (SD) in Nederland.

De SD was oorspronkelijk niet meer dan een inlichtingendienst van Hitlers partij, de *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei* (NSDAP). Onder leiding van de fanatieke Heydrich ontwikkelde de SD zich tot een gecombineerde inlichtingen- en veiligheidsdienst. Deze vormde een bedreiging voor zowel de *Gestapo*, de 'gewone' geheime politie, als voor de *Abwehr* die onder meer functioneerde als de buitenlandse inlichtingendienst van de *Wehrmacht* onder leiding van de bekende admiraal Canaris. Ernst Kaltenbrunner, die de in 1942 vermoorde Heydrich was opgevolgd, slaagde erin de *Abwehr* in de *Abteilung VI (Ausland)* van de SD te laten opgaan, maar toen was de oorlog eigenlijk al voor Duitsland verloren. Hoofd van de *Abteilung VI* was Walter Schellenberg, die carrière had gemaakt door het door hem geregisseerde Venlo-incident.

De SD maakte met onder meer de *Gestapo* en

de *Kripo* (recherche) deel uit van het overkoepelende *Reichs Sicherheits Hauptamt* (RSHA), waarvan Heydrich de eerste baas werd. In Nederland was de beruchte dr. Wilhelm Harster, die ook op Plein 1 zetelde, als *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*, direct ondergeschikt aan Hans Rauter, de

Höhere SS- und Polizeiführer.

Eén van de taken van het Bureau Nationale Veiligheid (BNV) na de oorlog was het opsporen van de Duitsers en Nederlanders die tot de SD hadden behoord, of als verklikker voor de SD hadden gewerkt (zie INGELICHT juni 2001).

Vlakbij het voormalige ministerie van Koloniën was de SD ook nog ondergebracht op de adressen Binnenhof 4 en 7. Andere plaatsen in Den Haag waar de SD was gehuisvest waren Bezuidshoutseweg 189, Hoofthofskade 1 en Nieuwe Parklaan 74 en 76.

Het boek Duister Den Haag, Wandelen langs spionage adressen, is helaas niet meer verkrijgbaar.♦

Vergaderzaal MID vernoemd naar LTZSD 1 b.d.

Op 26 maart is de directie-vergaderzaal van de Militaire Inlichtingendienst officieel vernoemd naar Luitenant ter Zee van Speciale Diensten der 1e Klasse b.d. R. Gout (26 maart 1917 - 12 mei 2001), voormalig medewerker van de Marine Inlichtingendienst (MARID). Het besluit de vergaderzaal te vernoemen naar Gout was op initiatief van het bestuur van de Vereniging Janus, een vereniging van oud-medewerkers van de voormalige MARID. Deze vereniging is op 27 maart 1996 opgericht met als doel contacten te onderhouden tussen medewerkers en oud-medewerkers van de Marine Inlichtingendienst.

Door Martinette Bemelmans-Ooninx

Zoon en kleinkinderen van Gout

De vergaderzaal heet nu de Rudy Gout zaal. De plechtigheid werd verricht door generaal J.A. van Reijn, directeur MID, samen met mevrouw Gout in het bijzijn van haar kinderen en kleinkinderen, leden van de vereniging Janus en medewerkers van de MID. Voor mevrouw Gout was de naamgeving een emotioneel moment op een voor haar bijzondere dag, de geboortedag van haar echtgenoot. Rudy Gout heeft deze bijzondere gebeurtenis helaas niet meer kunnen meemaken, wel was hij op de hoogte gebracht van dit voornemen.

Generaal van Reijn sprak zijn waardering uit voor het initiatief en de belangstelling van de vereniging Janus voor de MID en acht het van belang de tradities van de rechtsvoorgangers van de MID, de Marine Inlichtingendienst, Landmacht Inlichtingendienst en de Luchtmacht Inlichtingendienst hoog te houden.

Luitenant ter Zee Rudy Gout had een respectabele staat van dienst. Gedurende de periode december 1936 - maart 1968 heeft hij vrijwel onafgebroken gediend bij de Koninklijke Marine als militair der zeemacht. Hij kwam in dienst als dienstplichtig militair. Na beëindiging van zijn dienstdienst werd hij in 1941 weer opgeroepen voor militaire dienst in Nederlands Oost-Indië als militiematroos telegrafist op Hr.Ms. onderzeeboot K XII.

LEVENSLIJP GOUT

In februari 1942 ging deze boot in onderhoud op het Marine Etablissement in Soerabaja. Op 3 maart 1942 vertrok Gout met de Commandant Marine Soera-

baja en zijn staf naar Australië. Gout werd geplaatst bij de onderzeedienst en het radiostation Craigyburn te Melbourne. Onder de paraplu van de Amerikaanse inlichtingen organisatie werd een klein Nederlands apparaat opgebouwd, later de *Nederlandse Forces Intelligence Service* (NEFIS) genoemd. Vanaf december 1942 maakte Gout deel uit van de Intelligence Party 'Oaktree' in Nieuw Guinea. Op 26 juli 1944 werd hij naar Australië geëvacueerd, samen met de Intelligence Party 'Crayfish' en de Papoea-lijfgarde. In oktober 1945, na de capitulatie van Japan, vertrok hij naar Batavia. In eerste instantie werd hij geplaatst als Hoofd NEFIS codekamer en verbindingdienst. Daarna maakte hij deel uit van de MARID Sectie VIII, de NEFIS interceptiedienst in Batavia.

Na de soevereiniteitsoverdracht van Nederlands Oost-Indië aan de Republiek Serikat Indonesia keerde Gout terug naar Nederland en vervolgde zijn loopbaan bij de MARID Sectie VI, de interceptiedienst te Amsterdam. In maart 1955 vertrok hij weer naar Nieuw Guinea, ditmaal als Hoofd Interceptiedienst bij het Van Heutzkamp te Hollandia. In 1956 verruilde hij Nieuw Guinea weer voor Nederland en werkte achtereenvolgens voor de MARID Sectie VI in Amsterdam en vanaf medio 1962 als Hoofd Sectie 3-C van de MARID in Den Haag. Na het functioneel leeftijdsontslag in maart 1968 heeft hij aansluitend als burgerambtenaar deze functie vervuld tot zijn pensionering op 1 april 1977.

De voorzitter van de vereniging Janus, KLTZ b.d. Ronald Knoth memoreerde in zijn toespraak dat het in maart van dit jaar 67 jaar geleden was dat het eerste afliuisterstation van de Koninklijke Marine in Batavia in dienst werd gesteld. In 1955 werd in Hollandia het verbindingsinlichtingenbureau van de MARID operationeel, waarvan Rudy Gout het eerste hoofd werd.

Op levendige wijze wist KLTZ b.d. Vermeulen, een tijdgenoot van Rudy Gout en voormalig Hoofd Marine Inlichtingendienst, de carrièregang van Gout te verwoorden, met name de periode die hij in Nieuw Guinea en Nederlands-Indië heeft doorgebracht. Zo vertelde hij dat in de rimboe in Nieuw-Guinea Rudy Gout met radioapparatuur de verbinding met Australië in stand moest houden en bruikbare gegevens in code moest verzenden. Bij één van de vele verplaatsingen moest het zware aggregaat worden achtergelaten en vernietigd. Bij het transport waren de accu's leeggelopen. Gout wist zijn radiozender/ontvanger aan de praat te houden door een aantal anderhalf volts batterijtjes aan elkaar te knopen en zo net genoeg vermogen op te bouwen om de gegevens te verzenden.

R. Gout

Gout in jongere jaren

VERDIENSTEN

Luitenant ter Zee Gout heeft gedurende zijn loopbaan de volgende onderscheidingen ontvangen:

Het Bronzen Kruis

Het Oorlogsherinneringskruis met de gespen "Krijg ter zee 1940-1945",
"Javazee 1941-1942"
"Oost-Azië Zuid Pacific 1942-1945"

Het Ereteken voor Orde en Vrede met de gespen "1945" en "1946"

Ereteken voor 15-jarige dienst als Officier der Zeemacht

Ereteken voor 20-jarige dienst als Officier der Zeemacht

Het Verzetsherdenkingskruis

Het Nieuw-Guinea-Herinneringskruis ♦

Mevrouw Gour onthult samen met generaal Van Reijn de zaal vernoemd naar haar echtgenoot

Arbo bij de MID

Werken zonder risico's

Binnen de MID zal de komende maanden een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) worden gehouden. Tijdens dat onderzoek wordt gekeken naar de arbeidsomstandigheden op de werkplek. Dat betekent dat binnenkort de Arbo Management Groep (AMG) ook bij u langskomt. Ter informatie volgen hier enkele belangrijke punten.

Door John Thomassen

Het onderzoek is geen doel op zich: belangrijker is dat een RI&E inzicht geeft in de risico's op uw werkplek voor wat betreft veiligheid, gezondheid en welzijn. Uiteindelijk gaat het erom, om op basis van een actueel inzicht in knelpunten, maatregelen te kunnen nemen om de gevolgen van de onderkende risico's te voorkomen of te beperken. De RI&E moet worden gezien als een soort nulmeting en vormt de eerste aanzet voor het invoeren van het Arbozorgsysteem. In de beleving wordt Arbo vaak geïdentificeerd met zaken als meubilair, maar Arbo omvat meer. Ook werkoverleg, adequate ziekteverzuim-begeleiding, communicatie, werkstress en taakhoud zullen in de RI&E in de komende maanden nadrukkelijk worden meegenomen.

RISICO'S AANPAKKEN

De afgelopen jaren heeft er binnen de MID nog weinig structuur gezeten in een planmatige aanpak van Arbo. Een gestructureerde aanpak, beginnend met de RI&E 2002, is dan ook hard nodig. Op basis van de RI&E worden gefundeerde beslissingen genomen en prioriteiten gesteld. U zult daar in de loop van het jaar meer over worden geïnformeerd. Arbozorg is een belangrijk instrument om het werk aantrekkelijk te laten maken en te houden. Om dit te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat er een gedegen Arbozorgsysteem van de grond komt.

Bij het uitvoeren van de RI&E heeft AMG de steun van alle medewerkers van de MID nodig. Het welslagen van het onderzoek hangt namelijk in belangrijke mate af van uw medewerking. In de loop van het onderzoek wordt u door mij op de hoogte gehouden van de opzet en voortgang van het onderzoek. In de komende maanden zal de AMG iedereen persoonlijk benaderen (per afdeling) over wat er van u verwacht wordt, maar ook over wat u van AMG mag verwachten.

Voor meer informatie over het wettelijke kader waarbinnen de RI&E valt, verwijs ik u naar de Intranet MID site (<http://intranet/default/htm>) onder de kop Afdelingen APO en onder de onderwerpen bij Arbo.

Elke maand is het een komen en gaan van medewerkers. En vooral het komen vindt u elke INGELICHT vermeld. Deze maand willen we in tegenstelling tot andere tijden vijf vertrekkende medewerkers van de MID in de schijnwerpers zetten. De vijf militairen die met functioneel leeftijdsontslag gaan zijn kolonel Werger, luitenant-kolonel Bijl, luitenant-kolonel Overink, luitenant-kolonel Zentgraaff en ritmeester der cavalerie Bol.

Werger startte zijn loopbaan bij de Koninklijke Luchtmacht als officier-vlieger. Na verloop van tijd maakte hij een ommezwaai van vlieger naar het functiegebied Inlichtingen- en Veiligheid bij de KLu. In zijn vrije tijd studeerde hij rechten. Veel 'intell' functies volgden, zijn laatste gedeelde KLu/MID functie was die van Hoofd Afdeling Militaire Inlichtingendienst bij de KLu (AMIDKLu). Na de reorganisatie werd Ben Werger aangesteld als Hoofd Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid.

Al met al heeft zijn plaatsingstermijn in het Haagse veel langer geduurd dan Ben Werger aanvankelijk had gedacht. Hij dacht aan één plaatsing in Den Haag van ongeveer drie jaar, en besloot daarom met zijn gezin in Leeuwarden te blijven wonen. Maar het liep iets anders. Deze hele periode, met hier en daar een onderbreking elders, heeft hij zo'n achttien jaar bij elkaar op en neer gereisd en is hij voornamelijk 'inwoner' geweest. Ben Werger verheugd zich er enorm op weer 'fulltime' in Leeuwarden te kunnen wonen.

BIJL

Op 26 maart 2002 nam de directeur van de MID afscheid van luitenant-kolonel D.J. Bijl die met ingang van 1 april 2002 de militaire dienst met functioneel leeftijdsontslag verliet. Lkol D.J. Bijl begon zijn carrière op 1 september 1966 op de KMA. In mei 1978 werd hij tewerkgesteld bij de toenmalige Landmacht Inlichtingendienst (LAMID) als commandant ploeg Utrecht 450 CI-detachement. De laatste jaren vervulde hij de functie van Hoofd Bureau Veiligheidsonderzoeken/Hoofd Bureau Personele veiligheid. Lkol D.J. Bijl heeft ruim 35 jaar in militaire dienst gezeten waarvan bijna 24 jaar bij de MID (en zijn rechtsvoorganger

LAMID). Thans werkt hij nog 16 uur per week als burgermedewerker in het kader van de bewerking van de MID-archieven, iets waar hij ook reeds eerder bij was betrokken.

OVERINK

Op donderdag 28 maart vond de afscheidsreceptie plaats van luitenant-kolonel Henk Overink. Hij heeft in maart de leeftijd van 55 jaar bereikt en mag nu gaan genieten van zijn welverdiende functionele leeftijdsontslag. Tijdens de druk bezochte receptie namen talloze collega's, oud-collega's, vrienden en familieleden afscheid van deze VI-coryfee. Luitenant-kolonel Onderdelinden ging in zijn toespraak in op de lange carrière van de Henk Overink. Met enkele anekdotes werden de ludieke momenten uit zijn militaire loopbaan aangehaald. Tenslotte spelde Onderdelinden, namens de op dat moment nog niet aanwezige directeur van de MID, Henk de MID speld in goud op en overhandigde hij de bijbehorende documenten. Henks opvolger, luitenant-kolonel Erik van Mourik, nam namens het Verwervingscentrum afscheid van de man die daar drie jaar de scepter heeft gezwaaid. Van de collega's kreeg Henk onder andere skeelers aangeboden om toch vooral, naast zijn geliefde sport tennis, van een gezonde vrije tijd te mogen genieten. Henk Overink bedankte iedereen voor hun aanwezigheid en de mooie woorden en benadrukte dat een commandant alleen maar een goede commandant kan zijn als hij over goede medewerkers beschikt. Met deze woorden bedankte hij de medewerkers van het VC voor hun inzet en vakmanschap. In zijn toespraak bedankte Henk ook zijn vrouw voor haar onvoorwaardelijk steun, ook tijdens zijn Haagse

WERGER

Uit handen van de directeur neemt kolonel mr Ben Werger een oorkonde in verband met zijn eervol ontslag in ontvangst. Op vrijdag 26 april verlaat Werger de Koninklijke Luchtmacht en de MID. Vanaf dat moment gaat zijn functioneel leeftijdsontslag in en keert hij weer terug naar zijn 'bakermat', de stad Leeuwarden.

Personeelsmutaties stand vanaf 1 april 2002

INDIENSTREDING MID

M. Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Onderzoek, Sectie Crypto-onderzoek, crypto-analytisch onderzoeker, m.i.v. 01-04-2002

UITDIENSTREDING DEFENSIE

Kol B.G.J. m.i.v. 01-05-2002 (met functioneel leeftijdsontslag)

Lkol D.J. Bijl m.i.v. 01-05-2002 (met functioneel leeftijdsontslag)

Lkol H.K. f m.i.v. 01-04-2002 (met functioneel leeftijdsontslag)

Lkol L.C.A.J. m.i.v. 01-05-2002 (met functioneel leeftijdsontslag)

Ritmeester A. m.i.v. 01-05-2002 (met functioneel leeftijdsontslag)

J.F.E. m.i.v. 01-04-2002 (met functioneel leeftijdsontslag)

NIST VERLATEN

periode waardoor hij enkele jaren een zogenaamd weekendhuwelijk had. De directeur van de MID, generaal-majoor van Reijn, toonde zich vol lof over Henk Overink wiens compromisloze strijd voor de verbindingen hem nog lang zou bijblijven. Mede voor zijn inzet voor de VI, kreeg Henk Overink van de directeur, namens de Minister van Defensie, het ereteken van Defensie in zilver uitgereikt. Dit tot grote verrassing van alle aanwezigen en de gedecoreerde zelf.

ZENTGRAAFF

Op 18 april werd de luitenant-kolonel L.C.A.J. Zentgraaff, Hoofd Veldorganisatie, in verband met zijn functioneel leeftijdsontslag door onder andere zijn familie en directe collega's uitgeluid tijdens een feestelijk receptie in het KEKgebouw op de Willem III kazerne in Apeldoorn. Door zijn uitgebreide staat van dienst en opgedane ervaring binnen de Landmacht en binnen de MID werd hij binnen de organisatie veelvul-

dig als vraagbaak gebruikt. Door toch vorm te geven aan zijn vertrek door een afscheidreceptie te geven stelde hij zijn collega's van de Veldorganisatie Detachment Oost in staat om op een gepaste manier hun waardering over Lkol Zentgraaff uit te spreken. Namens de collega's en andere aanwezigen sprak kolonel Werger lovende woorden over de actieve loopbaan van Zentgraaff en in het bijzonder zijn inzet voor de MID in de afgelopen jaren.

BOL

Op 24 april 2002 is ter gelegenheid van het functioneel leeftijdsontslag afscheid genomen van de Ritmeester André Bol. De Ritmeester Bol heeft de afgelopen tien jaren de functie Coördinator Industrie Veiligheid vervuld. De drukbezochte receptie vond plaats in de voormalige Amerikaanse officiersmess op de luchtmachtbasis te Soesterberg. Binnen de sectie Industrie Veiligheid was de Ritmeester Bol verant-

woordelijk voor het geven van aanwijzingen en richtlijnen aan defensieorderbedrijven in het kader van gerubriceerde defensieopdrachten en het coördineren en implementeren van het veiligheidsbeleid.

Het Hoofd van de Sectie Industrie Veiligheid, dhr E.J.F.W. Maas, gaf in zijn speech een terugblik op de bijna 40 jarige imposante loopbaan van de ritmeester. Dhr K.A. Haan van NVD Group 4 Falck heeft namens de defensieorderbedrijven zijn waardering uitgesproken over de unieke wijze waarop André Bol zijn werkzaamheden heeft uitgevoerd. Vervolgens hebben dhr A. Vlas en dhr J. Touw herinneringen naar voren gebracht omtrent de kleurrijke carrière bij de Cavalerie waar de ritmeester tot aan 1984 diverse functies heeft vervuld.

Als laatste spreker nam de jubilaris zelf het woord waarbij hij zijn dank uitsprak voor de organisatie van deze middag en de prettige samenwerking die hij in de afgelopen tien jaren heeft ervaren.♦

VERGOEDING DIENSTREIZEN BURGERPERSONEEL

Door Anneke Bader

De bestaande uitvoeringsrichtlijn inzake de vergoeding Zater-, Zon- of Feestdag (zzf-dag) voor burgerpersoneel van 3 oktober 2001 (met nr. PCO20000398) is, na commentaar van Afdeling Personeel & Organisatie, ingetrokken. Alsnog te rekenen vanaf 1 juni 2001 is de uitvoeringsrichtlijn co-toelage meerdaagse dienstreizen burgerlijke ambtenaren defensie van kracht.

Bij een dienstreis die een etmaal of langer duurt, heb-

ben burgerlijke ambtenaren recht op een toelage voor elke zater-, zon- of feestdag (ZZF-dag), wanneer de feitelijke reistijd het aantal van drie aaneengesloten uren overschrijdt.

Onder feitelijke reistijd wordt verstaan de tijd tussen het tijdstip van vertrek uit de woonplaats of de plaats van tewerkstelling en het tijdstip van aankomst op de plaats van bestemming.

Momenteel bedraagt de vergoeding per ZZF-dag bruto € 39,03. Per 1 november 2002 wordt dit verhoogd naar € 40,59. U kunt een verzoek tot uitbetaling doen door gebruik te maken van het hiervoor bestemde for-

mulier dat u op Intranet MID aantreft. Dit formulier (met eventuele bijlagen) dient u af te laten tekenen door uw afdelingshoofd. Vervolgens dient u het in bij de Afdeling P&CO, samen met een overzicht van de data en feitelijke reistijd waarop recht op toelage bestaat. Indien mogelijk voorziet u dit van bewijsstukken. De ZZF-toelage is een belastbare toelage. Daarom wordt deze vergoeding bij het salaris uitbetaald en wordt hierbij niet van het reisdeclaratie-systeem gebruik gemaakt.♦

Met een fietstocht van ongeveer 2600 kilometer naar Kiev in de Oekraïne wil Cor A.T. Slegers een goed doel dienen. Het plan is om in mei samen met zijn vriend, Willem van der Aar, een geldbedrag bij elkaar te fietsen voor de kinderen van twee weeshuizen in de regio Kiev. Cor Slegers krijgt hierin steun van het militaire bureau van de ambassade te Kiev. Ze regelen de verzekering en zorgen dat het geld op de plaats van bestemming komt.

Door André Twigt Foto: Peter Wiezoreck

Cor Slegers fietst voor het goede do

Per rijwiel

De fietstocht in 2000 naar het Spaanse Santiago de Compostela liet op Cor Slegers een onvergetelijke indruk achter. Het avontuur, het intense gevoel van vrijheid en het contact met de natuur maakten zoveel in hem los, dat hij besloot er vaker langdurig met zijn tweewieler op uit te trekken. Zodoende begon de leraar Russisch op een ideeje te broeden voor een tocht naar het Oekraïense Kiev. En toen de perfecte aanleiding zich daarvoor aandeed, aarzelde hij geen moment.

Op 2 mei, om 11.00 uur, is het zover. Met de echte-

lijke woning in het Brabantse Rijen als vertrekpunt gaat Slegers dan beginnen aan de 2600 kilometer lange toer. Samen met zijn fietsmaat Willem van der Aar, die ondanks zijn 68-jarige leeftijd over een formidabele conditie beschikt. 'Willem is goed gezelschap', vindt Slegers, die zijn kompaan beschrijft als een verdienstelijk coureur, een uitmuntend fietsmaker en een fantastische doordouwer. De gepensioneerde sporter heeft vele, vele duizenden kilometers in de benen en vertrekt geen spier wanneer hij onderweg wordt geteisterd door regen, sneeuw of een fikse tegenwind. Kortom, Van der Aar is een prima kandidaat om samen mee de handschoen op te nemen. Want, eerlijk gezegd moet je toch over de juiste mentaliteit en bijzonder goed zitvlees beschikken om zes weken lang, dag in dag uit, honderd kilometer af te leggen. Slegers ziet daar niet tegen op. Gezeten op zijn Giant Expedition, met een winddicht regenjack, een kleine voorraad bandenplakspullen, een setje imbussleutels en een spaakspanner in de fietstas is hij in zijn element. Dat blijkt wel, want tijdens zijn bedevaart naar Santiago de Compostelo, twee jaar geleden, fietste hij vele honderden kilometers om, op zoek naar mooie plekjes of interessante bezienswaardigheden. En zo kon het gebeuren dat toen Slegers zo'n zestig kilometer voorbij het Franse Poitiers tot de conclusie kwam dat hij deze mooie stad niet ongezien kon passeren, hij de steven wendde en dezelfde afstand gewoon weer terugfietste. "Ik had er geen spijt van, want de kathedraal in het centrum is de moeite van het bekijken meer dan waard", aldus de overtuigd katholiek, die er een gewoonte van maakt om hier en daar bouwwerken van religieuze aard te bekijken. Sterker nog, bij gelegenheid maakt hij zelfs van de kans gebruik onderweg in een klooster te overnachten. "Of bij particulieren die erop staan bij hen de nacht door te brengen. Dergelijke gastvrijheid is in Frankrijk niet vreemd."

WEESKINDEREN

Met de herinneringen aan enkele machtige weken nog vers in het geheugen, heeft Slegers de blik nu strak op het oosten gericht. Uiteraard is het de sportieve uitdaging die hem aanspoort om de fietsbanden met een gemiddelde van zo'n twintig kilometer per uur rond

Op zijn tocht naar de Oekraïne wordt Cor Slegers vergezeld door fietscompaan Willem van der Aar

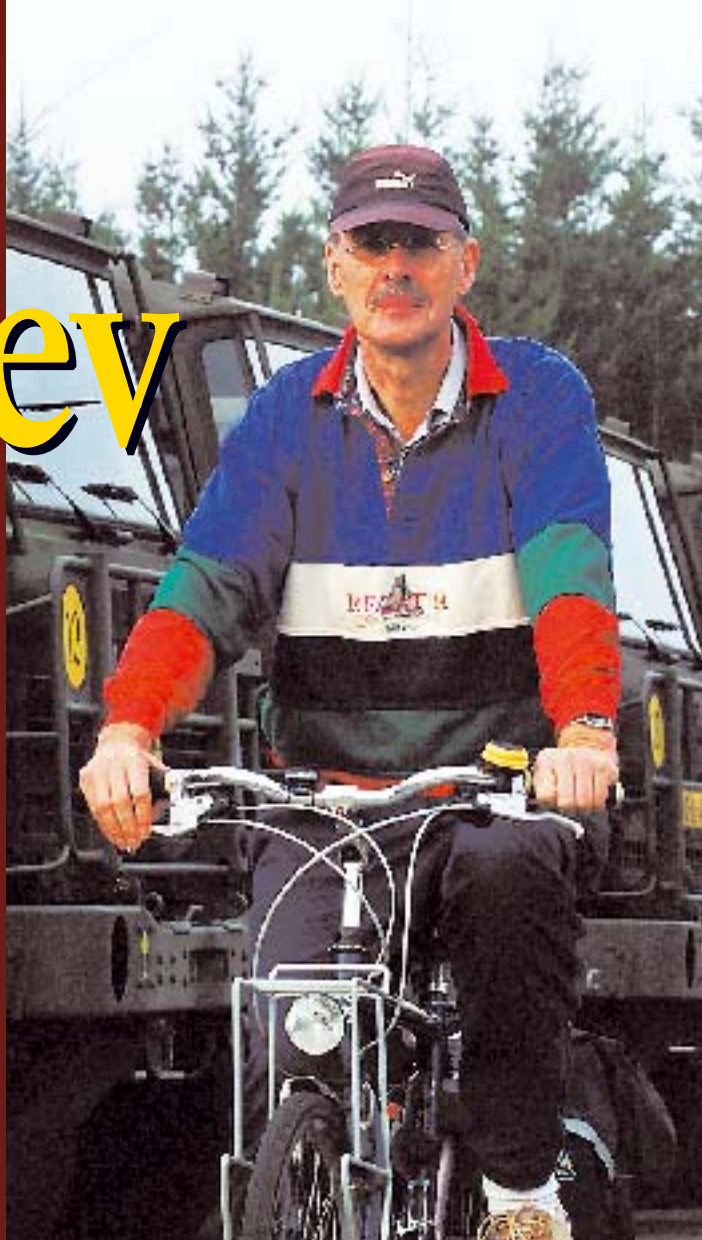

naar Kiev

te laten zingen. Maar ook het goede doel dat hij daarmee dient, geeft hem een fikse steun in de rug. Met zijn monstertocht hoopt Slegers namelijk zoveel mogelijk geld in te zamelen om daarmee de weeskinderen in Kiev te ondersteunen. Dat is hard nodig, want velen van hen leven onder erbarmelijke omstandigheden en ontberen een adequate gezondheidszorg. Om daarin enige verbetering te brengen, heeft Slegers inmiddels een kapitaaltje vergaard van zo'n tweeduizend Euro. Opgehaald onder vrienden en bekenden, de besturen van de PvdA (Afdeling Rijen) en de Rijense wielervereniging 'De Vrije Coureur' en leest best de zusters Franciscanessen uit Oosterhout. Het eindresultaat is niet overdreven veel, maar vanwege de lage levensstandaard in Rusland kun je ook met dit geringe bedrag kleine wonderen verrichten. "Het kost per jaar ongeveer driehonderd Euro om de apotheek van een weeshuis op peil te houden en dat gaan we dus doen. Het plan is om twee geselecteerde weeshuizen jaarlijks een bepaalde som toe te kennen, waarmee ze lokaal medicijnen kunnen kopen. Daarbij nauwlettend in de gaten gehouden door de Nederlandse ambassade in Kiev, die de fondsen gaat beheren en er op toeziet dat de uitgaven goed besteed worden."

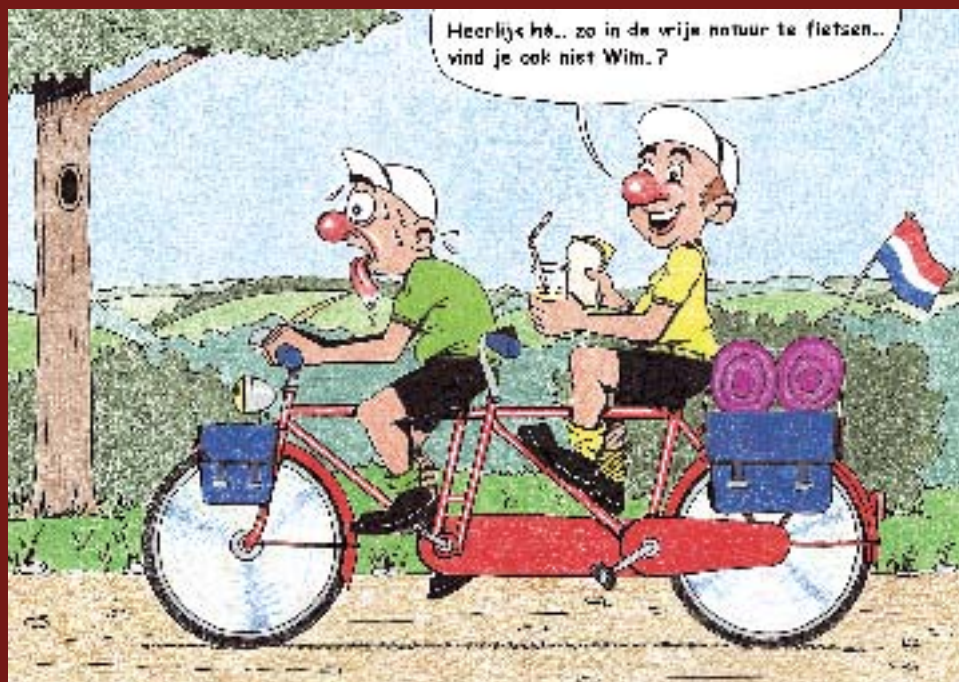
CRIMINELN

Momenteel zijn de voorbereidingen in volle gang en ligt de route zo goed als vast. Vanuit Rijen vertrekt het duo eerst richting Ede, voor een korte tussenstop op de Simon Stevinkazerne. Na te zijn uitgezwaaid door de collega's gaat de rit via de route LF-4 naar Eibergen. "Over de grens zetten we koers naar Munster en daarna trekken we via Hoxter en Wittemberg naar Bad Muskau, in de buurt van de Poolse grens. Dan via Legnica, Wroclaw, Krakau door naar Lvov en dan staat de stad Zhitomier op het program. We hopen 31 mei in Kiev te arriveren." Overigens wordt het duo vanaf de Poolse grens geëscorteerd door een team van twee Nederlanders en twee Oekraïeners. Dat is geen overbodige franje, want twee arge loze fietsers vormen een gemakkelijke prooi voor criminelen.

Met een winddicht regenjack in de fietstas en enkele duizenden kilometers voor de boeg is Cor Slegers in zijn element

Steun de weeskinderen in de regio Kiev, Oekraïne! Stort nu uw bijdrage op bankrekeningnummer 62 10 70 181, ten name van C. Slegers, onder vermelding van 'Kompas op Kiev.'

"Bovendien geeft de aanwezigheid van een volgauto een veilig gevoel wanneer het verkeer vlak langs je raast. In Oost-Europa houdt men doorgaans weinig rekening met fietsers op de openbare weg." Slegers is ook bepaald geen type dat de drukte opzoekt. Nee, veel liever rijdt hij door de vrije natuur op zoek naar mooie plekjes. 'Zo vergeet ik mijn bezoek aan de kloosters De Yuso en Suso in Noord Spanje nooit meer. Weliswaar een hele klim om er te komen, want beide liggen op zo'n zestienhonderd meter hoogte, maar toch de moeite meer dan waard. Die eeuwige sneeuw, die mooie omgeving. Ja, het leven kan mooi zijn op de pedalen. Zeker wanneer je geen tegenwind hebt.' ♦

Toneelspelen bij Defensie

‘DE CLINGENDAELERS’ OP DE PLANKEN

Het Ministerie van Defensie heeft een eigen toneelgezelschap, ‘de Clingendaelers’. Dit jaar bestaat het al 42 jaar en wordt gevormd door militairen en burgermedewerkers. De leden van het gezelschap komen vanuit het gehele land en ieder krijgsmachtdeel is vertegenwoordigd. Ze doen dit allemaal op vrijwillige basis. Destijds was de overlast die de buurtbewoners van de wijk ‘Clingendael’ ondervonden van de Prinses Julianekazerne de reden achter het ontstaan van het toneelgezelschap.

Door Caroline Assies-Beglinger en Suzan Copes van Hasselt

De werkplek van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) bevindt zich op de Prinses Julianakazerne aan de Therese Schwarzestraat. De hele dag door rijdt er bestemmingsverkeer van de kazerne af en aan. Soms vinden er verbouwingen plaats met alle beperkingen en geluidsoverlast voor de overige bewoners van de wijk. Om dit een beetje te compenseren besloot de toenmalige BLS de buurtbewoners een gezellige avond aan te bieden. Zo is het idee geboren om de buurtbewoners op een toneelavond te trakteren. Al snel raakten de medewerkers enthousiast over het idee en men ging op zoek naar een regisseur (of iemand die daar voor kon doorgaan). Dit is en was ook altijd een Defensie collega. Het decor, de kleding en de accessoires worden allemaal verzorgd door het gezelschap zelf. In de vrije uurtjes wordt er geoefend, het decor gebouwd en de kleding gemaakt. Eén keer per week oefent het gehele gezelschap om uiteindelijk vier keer per jaar een uitvoering te kunnen geven. Hiervan zijn er twee speciaal voor de buurtbewoners en twee voor collega's en vrienden. Wanneer dit door omstandigheden een jaar niet lukt dan treedt de Koninklijke Militaire Kapel (KMK) met een programma op. Door de jaren heen zijn de toneelavonden erg gewaardeerd door de bewoners van ‘Clingendael’, dit blijkt wel uit de grote opkomst ieder jaar. Al vroeg in het jaar wordt er gebeld naar de secretaresse van de BLS of de toneelavonden ook dat jaar doorgaan en wanneer de uitnodigingen verstuurd worden. Dit is voor het toneelgezelschap een enorm compliment.

Dit jaar heeft Suzan Copes van Hasselt een hoofdrol in het toneelstuk ‘Jachtlust’. Caroline Assies is al jaren lid van het gezelschap. Dit jaar speelt ze niet mee maar heeft ze zich gestort op de grime. Op 3 en 4 april is ‘Jachtlust’ opgevoerd en goed ontvangen door de bezoekers.

Het toneelstuk gaat over een stukje geschiedenis dat zich in de wijk ‘Clingendael’ heeft afgespeeld. Stelt u zich voor: 1938, tijd van gangsters, slobkousen en de Charleston. Midden in dit gebied heeft de gepensio-

neerde majoor Catchpole ‘Hotel de Bocht’ geopend. In dit hotel ligt een schat verborgen. Gangster Pat ‘Bonny’ en Charlie ‘Clyde’ doen er alles aan om deze schat te pakken te krijgen. Zij bevrijden hiervoor zelfs de ‘wittesokkencriminieel’ Harold Spook uit de gevangenis. Hij moet hen naar de geheime bewaarplaats leiden. De overige hotelgasten gooien natuurlijk roet in het eten. En als Harold Spook dan ook nog eens niet het goeie spook blijkt te zijn, gaat het helemaal mis. Maar Pat Baxter geeft niet snel op! Zo verandert het hotel al snel in ‘Hotel Jachtlust’. Maar waar ligt nou toch die schat en wie zal hem uiteindelijk vinden?

Helaas hebben velen van u de kans gemist om dit stuk bij te wonen, wellicht een idee voor volgend jaar? Ieder jaar weer leest de regisseuse, Danielle Hartkamp, zich in een aantal mogelijke stukken in en kiest daar één van uit voor het komende seizoen. Zo zijn in de voorgaande jaren de toneelstukken ‘Halikinade’, ‘Japon over het balkon’, ‘Italiaanse meesterhand’ en ‘Verhuizingen en andere ongemakken’ door ‘de Clingendaelers’ opgevoerd. Het is nog niet bekend wat komend seizoen op het programma zal staan.♦

Op 6 januari 2002 is te Gorichem op de leeftijd van 85 jaar overleden Henk Letteboer, luitenant-kolonel b.d. van het Wapen van de Verbindingsdienst.

IN MEMORIAM

Met leedwezen heeft de Militaire Inlichtingendienst kennis genomen van het overlijden van

HENDRIK LETTEBOER

Luitenant-kolonel b.d. van de Verbindingsdienst

Officier in de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden

Drager van de Bronzen Leeuw

Drager van het Kruis van Verdienste

Drager van het Oorlogsherinneringskruis

Drager van het Verzetshedenkingskruis

Drager van het Ereteken voor Orde en Vrede met de gespen

Drager van The King's Medal of Courage

Henk Letteboer werd op 3 april 1916 geboren in Almelo. Hij ging in 1936 als milicien in dienst, hetgeen hem zo goed beviel dat hij in dienst bleef. Na zijn demobilisatie in 1940 besloot hij in 1942 in het verzet te gaan. Hij vluchtte via België, Frankrijk en Spanje naar Portugal, waarna hij aanmonsterde op een boot naar Curaçao. Daar verliet hij de boot en werd in Canada opgeleid voor de Prinses Irene Brigade. Eind 1942 zag hij kans om naar Londen te gaan en meldde zich daar bij het Bureau Inlichtingen. Na zijn opleiding als parachutist en telegrafist werd hij - op zijn verzoek zonder ontvangst comité - in juni 1943 gedropt boven de Ommense hei. Zo kwam men achter het ‘England Spiel’ van de Duitsers, waarin iedere agent die om een ontvangstcomité verzocht, werd opgevangen door de Duitsers. Vanaf dat moment was hij de enige betrouwbare verbinding tussen het Verzet in Nederland en Londen. In februari 1944 werd hij door de Duitsers

gepeild. Londen gaf hem ‘wacht uit’ en riep hem enige tijd later op. Hierdoor hadden de Duitsers de gelegenheid om hem nauwkeurig te lokaliseren en werd hij opgepakt. Eind 1944 zat hij nog in Nederland in de cel en werd toen overgebracht naar een concentratiekamp in Duitsland. Bij de geallieerde opmars werd hij in 1945 bevrijd. Na vele omzwervingen meldde hij zich in 1946 in Wassenaar weer bij het Bureau Inlichtingen. Daarna werd hij nog tweemaal uitgezonden naar het toenmalige Nederlands- Indië. Vervolgens werd hij in Utrecht geplaatst. Daarna in Ede als Commandant Telegrafistencompagnie. In 1957 werd hij Commandant van het Verbindingsverkenningbataljon te Gorinchem. Hij vervulde daarna nog enige commando's in De Lier en Breda. In 1971 verliet hij de dienst. Kapitein Letteboer, op 1 november 1958 bevorderd tot majoor, heeft deze ervaringen en zijn persoonlijkheid volledig ingezet en is van grote betekenis geweest in deze periode voor verdere ontwikkeling van dit inlichtingenorgaan. Niet voor niets is in Eibergen het werkgebouw van het latere 898 Verbindingsbataljon (Vbdbl) naar hem vernoemd. Met zijn overlijden ging weer een oorlogsheld verloren.

Overste Letteboer werd op vrijdag 11 januari 2002 te Breda gecremeerd. Een vertegenwoordiging van het bestuur van de Vereniging van Officieren van de Verbindingsdienst (VOV), een deputatie van het voormalige 898 Vbdbl en meerdere oud collega's hebben hem daar de laatste eer bewezen. Ook nu na vier maanden is het verlies niet minder groot en wensen wij zijn kinderen en kleinkinderen alle sterkte bij het verwerken van dit verlies.♦